Peçe Farzdır

Ebu Muaz Seyfullah Erdoğmuş

بســـــــم الله الرحمن الرحيم

MUKADDİME

Şüphesiz hamd yalnız Allah'adır. O'na hamdeder, O'ndan yardım ve mağfiret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden, amellerimizin kötülüklerinden Allah'a sığınırız. Allah'ın hidayet verdiğini kimse saptıramaz. O'nun saptırdığını da kimse doğru yola iletemez.

Şehadet ederim ki, Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur. O, bir ve tektir, O'nun ortağı yoktur. Yine şehadet ederim ki, Muhammed Allah'ın kulu ve Rasûlüdür.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُواْ اتَّقُواْ اللّهَ حَقَّ تُقَاتِهِ وَلاَ تَمُوتُنَّ إِلاَّ وَأَنتُم مُّسْلِمُونَ

"Ey iman edenler! Âllah'tan nasıl korkmak gerekirse öyle korkun ve siz ancak müslümanlar olarak ölünüz." (Al-i İmran; 3/102)

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُواْ رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُم مِّن نَّفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالاً كَثِيراً وَنِسَاء وَاتَّقُواْ اللّهَ الَّذِي تَسَاءلُونَ بِهِ وَالأَرْحَامَ إِنَّ اللّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا

"Ey insanlar! Sizi tek bir candan yaratan ve ondan da eşini var eden, her ikisinden birçok erkek ve kadın türeten Rabbinizden korkun. Kendisi adına birbirinizden dileklerde bulunduğunuz Allah'tan ve akrabalık bağlarını kesmekten de sakının. Şüphesiz Allah üzerinizde tam bir gözetleyicidir." (en-Nisâ; 4/1),

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَن يُطِعْ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا

"Ey iman edenler! Allah'tan korkun ve dosdoğru söz söyleyin. O da amellerinizi lehinize olmak üzere düzeltsin, günahlarınızı da mağfiret etsin. Kim Allah'a ve Rasûlüne itaat ederse büyük bir kurtuluşla kurtulmuş olur." (el-Ahzâb; 33/70-71)

Bundan sonra,

Şüphesiz sözlerin en güzeli Allah'ın Kelam'ı, yolların en hayırlısı Muhammed Sallallahu aleyhi ve ve sellem'in yoludur. İşlerin en kötüsü sonradan çıkarılanlarıdır. Her sonradan çıkarılan şey bid'attir ve her bid'at sapıklıktır. Her sapıklık ta ateştedir.

Çeşitli şüphelerle, kadının yüzünü örtmeden de tesettürlü olabileceği şeklindeki batıl görüş yayılmakta, taklitçilikten kurtulamayan insanlar Allah ve rasulünün önüne başka isimleri geçirmektedirler.

Kadınların yüzlerini örtmelerinin vacip oluşuna dair Tesettürde Ölçüler adlı çalışmamda deliller sunmuştum. Bu risalede ise sadece kadınların yüzlerini örtmelerinin farz oluşunun delillerini net ve en kısa şekilde takdim edip, bu konu etrafında yayılan şüpheleri gidermeyi amaçladım. Muvaffakiyet Allah'tandır.

Ebu Muaz Seyfullah Erdoğmuş

07.Şevval.1430 Çubukâbâd

Yüzü Örtmenin Delilleri

Ahzab 59. Ayeti:

Allah Teala şöyle buyurmuştur:

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِأَزْوَاجِكَ وَبَنَاتِكَ وَنِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيبِهِنَّ ذَلِكَ أَدْنَى أَنْ يُعْرَفْنَ فَلَا يُؤْذَيْنَ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا

"**Ey Peygamber! Hanımlarına, kızlarına ve müminlerin hanımlarına söyle (Herhangi bir ihtiyaç için dışarı çıkarken) dış örtülerini üzerlerine alıp örtünsünler Bu onların başkaları tarafından tanınıp rahatsız edilmemeleri için daha uygundur. Allah, çok bağışlayan, çok merhamet edendir**." (Ahzab 59)

Bu ayet, cilbab (dış örtü) giyme ve idna (üzerinden sarkıtma) emrini içermektedir. Bu da yüzü örtmeyi kapsar. Zira ayetin devamında "Tanınmamaları için" buyrulmuştur. Bu ayet, cariyelere bir emir değil, sadece hürleredir. Zira "Hanımlarına, kızlarına ve müminlerin hanımlarına söyle" buyruluyor. "ma meleket yemiynik: elinin altındaki (cariye)ler" demiyor. Cariyeler müminlerin hanımlarından da değildir.

Önemli ikaz: Hicab emri ile cilbab emri birbiriyle alakalı iki emirdir; Hicab ayeti: Ahzab 53. Ayetidir:

{وَإِذَا سَأَلْتُمُوهُنَّ مَتَاعاً فَاسْأَلُوهُنَّ مِن وَرَاءِ حِجَابٍ ذَلِكُمْ أَطْهَرُ لِقُلُوبِكُمْ وَقُلُوبِهِنَّ} (الأحزاب: 53).

"Onlardan (kadınlardan) bir şey isteyeceğiniz zaman perde arkasından isteyin. Bu hem sizin kalpleriniz, hem de onların kalpleri için daha temiz olanıdır…" (Ahzab 53)

Alimler bu ayette kastedilenin tamamen örtünmek olduğu hususunda ihtilaf etmemişlerdir. Dolayısıyla yüz de görülmez. Tam anlamıyla örtünerek müminlerin annelerine perde arkasında olmak emri, müminlerin kadınlarına da bir atıftır. Cilbab (dış örtü) emri ise Ahzab 59. Ayetindedir.

Ahzab 59. Ayetindeki Emrin Lugavi Tahlili:

"İdnâ" kelimesi elbise giyinmek demektir. "alâ" edatıyla muteaddi (geçişli) olmaz. Bilakis "lam", "min" ve "ila" edatlarıyla muteaddi olur. Eğer "ala" edatıyla geçişli yapılırsa o zaman başka bir anlama delalet eder ki, o da; "irhâ"dır. İrha fiili bir şeyin üzerinden sarkıtmak demektir. Dolayısıyla ayette geçen "Cilbablarından idna etsinler" emri, başlarından yüzleri üzerine sarkıtarak örtsünler demektir. Yüzleri üzerine denmesinin sebebi; irha fiilinin ancak bir uzuv üzerine olması gerekmesindendir. Açık olarak anlaşılır ki bu ancak yüz üzerine sarkıtılmakla olur. Şayet mana alın üzerine olsaydı, bu eksik kalır ve irha fiili gerçekleşmiş olmazdı. Bunu destekleyen hususlardan birisi de şudur: İdna ile irha kastedilmesi, sadece et-tecelbüb (cilbab giyinme) fiili ile olmamış, Allah Azze ve Celle "min" kelimesini de zikretmiştir. Bu da teb'izîdir. Yani bu sarkıtma cilbabın bir parçasıyla olacaktır.

Bu yüzden “Tesettürde Ölçüler” adlı çalışmamda bir kısmını naklettiğim gibi başta lügat konusunda imam olan Zemahşeri ve Ebu Hayyan olmak üzere müfessirler ve diğer alimler bu ayete başları üzerinden yüzü örtmek anlamını vermişler, bu konuda arap dilini bilenler ihtilaf etmemişlerdir. Şeyh Safiyurrahman Mubarekfuri der ki; bu ayetin yüzü örtmek gerektiğini ifade ettiğine muhalif hiçbir müfessir bilinmemektedir.[1]

“İdna” genel bir ifadedir, yüzün örtülmesini de, örtülmemesini de ifade eder görüşüne gelince, şayet bu ayete yüzün açık bırakılacağı şekilde anlam verilirse, Peygamber hanımlarının da yüzünün açık olacağı anlamı çıkar ki bu görüş batıldır. Zira Peygamber hanımlarının yüzlerini örtmeleri vaciptir. Ahzab 53. Ayetini yukarıda kaydetmiştim.

Şayet bu ayet, yüzün örtülmesini gerektirecek şekilde tefsir edilirse, peygamber hanımlarının yüzlerini örtmelerini emreden diğer ayete (Ahzab 53) uygun olur.

Diğer bir husus, emrin “yudniyne” şeklinde muzari gelmesidir. Malumdur ki muzari emir vaciplik ifade eder ve vacip olan emri tekid eder.

Ayette geçen “celabib” kelimesi, cilbabın çoğuludur. Cilbab ise hımar denen başörtüsünden daha büyük, kadının tüm bedenini örten bir örtüdür.

Nitekim Ümm Atiye radıyallahu anha Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e;

{يارسول الله! إحدانا لا يكون لها جلباب، فقال: لتلبسها أختها من جلبابها}

"Ey Allah’ın Rasulü! Olur ki birimiz tüm bedenini örten örtüyü bulamaz, bu takdirde ne olur?" diye sordu bunun üzerine;

"Ona kız kardeşi kendi cilbabından giydirsin" buyurmuştur.[2]

Pek çok muhakkikin de belirttiği gibi arap lügatinde cilbab; vücudun tamamını örten örtü demektir.

İbn Teymiye şöyle demiştir: “Hicab ayetinden önce kadınlar cilbabsız olarak çıkıyorlardı. Elleri ve yüzlerini erkekler görüyorlardı. O sıralarda yüzünü ve ellerini açması caiz olduğundan bunlara bakmak da caizdi. Allah Azze ve Celle hicab ayetini (Ahzab 59.) indirince kadınlar erkeklere karşı örtündü.”[3]

Ayetteki “zalike: bu” zamiri, üzerlerine cilbablarının bir kısmından sarkıtsınlar emrine racidir. Yani bu tanınıp eziyete uğramamaları için daha uygundur. Zira ayetin nüzul sebebi, cariyelere sataşılmasıdır. Hür kadınlardan tanınmayanlar da cariye zannedilip sataşılırdı. Sadece başın örtülmesi konuşmalardan alıkoymaz. Kadın ancak yüzünü örterse bundan korunabilir. Zira yüzün açık olması konuşmayı kolaylaştırır. Nitekim bir şair şöyle demiştir:

---

[1] İbrazu’l-Hak (s.43)
[2] Buhari (hayz 23) Müslim (İydeyn 10) Ebu Davud (1136) Nesai (3/180) İbni Mace (1308) Humeydi (361) Elbani Sahiha (2/152) Fethul Bari (1/459) Ahmed (4/84) Darimi (salat 223) Tirmizi (Cuma 36)
[3] El-Fetava (22/110) Kurtubi Tefsiri (14/243-244)

نظرةٌ فابتسامة فسلامٌ فكلامٌ فموعدٌ فلقاءُ

Bir bakış, bir gülüş, ardından selam ve kelam görüşme vaadidir.

Bu Ayetten Sahabeler Yüzün Örtülmesi Gerektiğini Anlamıştır

عبد الرزاق أخبرنا معمر ، عن ابن خثيم ، عن صفية بنت شيبة ، عن أم سلمة قالت : لما نزلت هذه الآية يدنين عليهن من جلابيبهن خرج نساء الانصار كان على رؤوسهن الغربان من السكينة وعليهم اكسية سود يلبسنها .

Abdurrazzak, Ma'mer – İbn Huseym – Safiyye bt. Şeybe – Ümm Seleme radıyallahu anha isnadıyla rivayet ediyor:

"Bu ayet (Ahzab 59) nazil olunca Ensar kadınları başlarında karga varmış gibi sükûnet içinde oldular üzerlerinde siyah çarşaflar vardı."[4]

عن عائشة قالت : رحم الله نساء المهاجرات ، لما نزلت { يا أيها النبي قل لأزواجك وبناتك ونساء المؤمنين . . . } . شققن مروطهن فاعتجرن بها ، فصلين خلف رسول الله صلى الله عليه وسلم ، كأنما على رؤوسهن الغربان

Aişe radıyallahu anha'dan gelen rivayette; "Allah ilk muhacir hanımlara rahmet eylesin. "Ey peygamber, hanımlarına, kızlarına ve müminlerin kadınlarına söyle…" ayeti nazil olunca elbiselerinin bir parçasını yırtarak yüzlerini örttüler. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in arkasında başlarında kargalar varmış gibi namaz kıldılar."[5]

عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: سَأَلْتُ عُبَيْدَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ هَذِهِ الْآيَةِ:" " يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلابِيبِهِنَّ " ، فَرَفَعَ مِلْحَفَةً كَانَتْ عَلَيْهِ فَقُنِّعَ بِهَا، وَغَطَّى رَأْسَهُ كُلَّهُ حَتَّى بَلَغَ الْحَاجِبَيْنِ، وَغَطَّى وَجْهَهُ وَأَخْرَجَ عَيْنَهُ الْيُسْرَى مِنْ شِقِّ وَجْهِهِ، وَالْأَيْسَرُ مِمَّا يَلِي الْعَيْنِ"

---

[4] Ebu Davud (4101-4) Taberi (22/29) Beyhaki (2/234, 7/88) Ahmed (6/30) Hakim (2/397) Tefsiru Abdurrazzak (2/101) İbn Ebi Hatim (10/3154) Cessas (3/372) İbnu Katan Kitabu'n-Nazar (s.175) Cemu'l-Fevaid (5730) Suyuti Durru'l-Mensur (8/208) en-Nihaye (3/352) İbni Kesir (6/482) Kayrevani Cami (210) Belazuri (1/574)

[5] Buhari (4759) Ebu Davud (4102) Taberi (18/94) Beyhaki (7/88) İshak b. Rahuye (1280) Hakim (2/431, 4/216)) İbnu Katan Kitabu'n-Nazar (s.173) İbn Ebi Hatim Tefsir (8/2575) Fethu'l-Bari (8/490) İbni Habib Gaye ve Nihaye (s.213) Durru'l-Mensur (8/209) Zemahşeri Keşşaf (4/401)

Muhammed b. Sîrîn diyor ki: "Ben, Ubeyde es- Selmâni radıyallahu anh'e bu âyetten (Ahzab 59. Ayetinin manası hakkında) sordum. Ubeyde bir milhafeyi (tüm vücudu örten örtü) kaldırdı, başını kaşlarına kadar tamamen örttü, yüzünü de örttü. Sadece yüzünün bir kısmından sol gözünü ve gözünden çok az bir yeri açıkta bıraktı." [6] İsnadı sahihtir.

حدثني عليّ، قال: ثنا أَبو صالح قال ثني معاوية عن علي عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، فِي هَذِهِ الْآيَةِ، قَالَ:"أَمَرَ اللَّهُ نِسَاءَ الْمُؤْمِنِينَ إِذَا خَرَجْنَ مِنْ بُيُوتِهِنَّ فِي حَاجَةٍ أَنْ يُغَطِّينَ وَجُوهَهُنَّ مِنْ فَوْقِ رُءُوسِهِنَّ بِالْجَلابِيبِ، يُبْدِينَ عَيْنًا وَاحِدَةً"

Taberi; Ali – Ebu Salih (Leys'in katibi) – Muaviye (b. Salih) – Ali (b. Ebi Talha) – İbn Abbas radıyallahu anhuma isnadıyla rivayet ediyor: Abdullah b. Abbas radıyallahu anhuma diyor ki:

"Allah, müminlerin kadınlarına, bir ihtiyaçları için evlerinden çıktıklarında, başlarının üzerinden örtecekleri örtüleriyle yüzlerini örtmelerini ve sadece bir gözlerini açmalarını emretmektedir."[7]

İsnadı hasendir. Ali b. Ebi Talha'nın İbn Abbas'tan işitmemiş olması sebebiyle isnadına itiraz edilmiştir. Lakin onun Mucahid ve ikrime yoluyla İbn Abbas'tan rivayette bulunduğu sabit olmuştur. Bu ikisi ise güvenilir ravilerdir. Senedindeki kopukluk illeti böylece zail olmuştur.

İsnadında Leys'in kâtibi Abdullah b. Salih vardır. İmam Buhari onun Muaviye b. Salih – Ali b. Ebi Talha – İbn Abbas yoluyla rivayet edilen sahifesine itimad etmiştir. Abdulmelik b. Şuayb, İbn Main ve bir cemaat onun güvenilir olduğunu belirtmişlerdir. İbn Hacer onun hakkında: "saduk (dürüst), çok hata eder. Yazıyla rivayetinde sağlamdır. Kendisinde gaflet vardı" demiştir. Bu rivayet ise ezberinden değil, yazıyla rivayettir. Eğer başka güvenilir ravilerin rivayeti ona muhalif olmazsa, sahife ile rivayeti makbuldür.

İbn Abbas ra.'dan bu ayetin anlamı hakkında diğer bir görüş daha gelmiştir. Bu konuda doğru olanı Nebi sav.'den yüzün örtülmesine dair sabit delillerdir. Zira kadın avrettir buyrulmuştur. Avret ise yabancıya gösterilmemesi gereken şeydir.

Abdullah Bin Mes'ud Radıyallahu anh'den; Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki;

إِنَّ الْمَرْأَةَ عَوْرَةٌ ، فَإِذَا خَرَجَتِ اسْتَشْرَفَهَا الشَّيْطَانُ ، وَأَقْرَبُ مَا تَكُونُ مِنْ وَجْهِ رَبِّهَا وَهِيَ فِي قَعْرِ بَيْتِهَا

---

[6] Taberi (20/325) İbn Ebi Hatim (10/3154) Cessas (3/458) Suyuti Durru'l-Mensur (8/209) İbni Kesir (6/482) Begavi Tefsiri (6/376) sahihtir.

[7] Taberi (20/324) İbn Ebi Hatim (10/3153) Durru'l-Mensur (8/208) İbn Kesir (6/481) Şevkani Fethu'l-Kadir (6/82) Tefsiru'l-Begavi (6/376)

"**Kadın avrettir. Dışarı çıktığı zaman şeytan, bakışları ona çevirtir. Kadının Rabbine en yakın olduğu yer, evinin ortasıdır**."[8]

Ebu Hüreyre radıyallahu anh; "Kadın tırnağına kadar avrettir" demiştir.[9] Aynısını Ebu Bekir Abdurrahman b. Haris b. Hişam[10], Ahmed b. Hanbel[11] ve İmam Malik[12] de söylemiştir.

كانت الحرة تلبس لباس الأمة فأمر الله نساء المؤمنين أن يدنين عليهن من جلابيبهن.
وإدناء الجلباب: أن تقنع وتشد على جبينها

Abdullah b. Abbas radıyallahu anhuma'dan: "Hür kadınlar da cariyeler gibi giyiniyordu. Bunun üzerine Allah müminlerin kadınlarına bu örtüleriyle kaşlarının üstüne kadar olan bölümü örtmelerini emretti."[13]

كَانَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ لاَ يَدْعُ فِي خِلاَفَتِهِ أَمَةً تَقَنَّعُ . قَالَ : وَقَالَ عُمَرُ : إِنَّمَا الْقِنَاعُ لِلْحَرَائِرِ ، لِكَيْ لاَ يُؤْذَيْنَ

Ömer b. el-Hattab radıyallahu anh halifeliği zamanında peçeli cariye bırakmadı ve şöyle dedi: "Peçe yalnız hürlerin eziyete uğramamaları içindir."[14]

Elbani, hür bir Müslüman kadının tesettürü ile Müslüman cariyenin tesettürü arasında fark görmeyerek, elleri ve yüzleri dışında vücutlarını örtmelerinin farz olduğunu söylüyor. Hür kadın ile cariyenin tesettürünün farklı olduğunu söyleyen ümmetin cumhurunu kınıyor! Sonra "**Üzerlerine cilbablarını (dış örtülerini) salsınlar**"(Ahzab 59) ayetinin tefsiri olarak Katade radıyallahu anh'ın şu sözünün sahih olduğunu belirttiğini görüyoruz;

"أخذ الله عليهن إذا خرجن أن يقنعن على الحواجب"

"Allah, kadınların dışarı çıktıkları takdirde kaşları üzerine peçelerini örtmelerini emrediyor."[15]

---

[8] İbni Huzeyme (3/93) İbni Hibban (12/412, 413) Bezzar (5/489, 492) Taberani (9/295, 10/108) Deylemi (6713) Abdulhak İşbili Ahkam (2/46) Hatib Tarih (8/451) Darekutni İlel (5/314) "hasen, sahih" kaydıyla Tirmizi (1173) Mecmauz Zevaid (2/35) mevkuf olarak da rivayet edildi İbni Ebi Şeybe (2/157) lakin Darekutni merfu olarak rivayetinin sahih olduğunu belirtti. Münziri ve Heysemi dediler ki; "Bunu Taberani Evsat'ta İbni Ömer radıyallahu anhuma'dan sahih isnad ile rivayet etti." Bkz.: Mecmauz Zevaid (4/314) Tergib ve Terhib (1/304) Elbani de sahih olduğunu belirtmiştir.

[9] İbni Habib el-Gayetun ve'n-Nihaye (s.216) İbnu Katan Kitabun Nazar (s.139) Ahmed Bin Hanbel Ahkamun Nisa (s.30) İbni Abdilberr Temhid (6/365)

[10] İbn Ebi Şeybe (3/467) Kurtubi (7/83) İbn Adil Tefsiru'l-Lubab (7/308) Durru'l-Mensur (7/289) İbnu'l-Munzir el-Evsat (7/309) Elbani; Reddu'l-Mufhim (s.31) İbn Receb Fethu'l-Bari (3/68) Şerhu İbn Battal (3/37) İbn Kudame el-Mugni (3/54)

[11] Kurtubi (7/83) İbn Adil Tefsiru'l-Lubab (7/308) İbn Muflih el-Füru (1/476) el-İnsaf (2/227) İbn Teymiyye Hicabu'l-Mer'e (s.15) Mecmuul Fetava (5/110)

[12] İbn Teymiyye Hicabu'l-Mer'e (s.15) Mecmuul Fetava (5/110)

[13] Taberi (20/325)

[14] Durru'l-Mensur (8/208) İbn Ebi Şeybe (2/42)

Lakin Elbani, Katade'nin sözünü tamamlamıyor! Bilakis kırpıyor! Katade bu rivayette diyor ki; "Bir köle kadın, uğradığı yerde onu kusur olarak alıyordu. Bunun üzerine Allah hür kadınları kölelere benzemekten yasakladı."

Katade radıyallahu anh cumhurun kavli gibi, hür ile cariyenin örtünmesinin farklı olduğunu belirtmiştir. O halde Elbani de bu iki tesettürü farklı görmeliydi. Ya da Katade radıyallahu anh'ın rivayetini delil olarak göstermekle çelişkiye düşmemeliydi.

Elbani şu rivayeti zikrediyor; "Enes radıyallahu anh Hayber gazası ile ilgili kıssayı rivayet ederken diyor ki;

"أن النبي صلى الله عليه وسلم لما اصطفى لنفسه من سبي خيبر صفية بنت حيي قال الصحابة: ما ندري أتزوجها أم اتخذها أم ولد؟ فقالوا: إن يحجبها فهي امرأته، وإن لم يحجبها فهي أم ولد. فلما أراد أن يركب حجبها حتى قعدت على عجز البعير، فعرفوا أنه تزوجها. وفي رواية: وسترها رسول الله صلى الله عليه وسلم وحملها وراءه وجعل رداءه على ظهرها ووجهها"

"Peygamberimizin esirler arasında kendisi için Safiye'yi seçmişti. Sahabeler dediler ki;

"Onu evlenmek için mi yoksa cariye olarak mı aldığını nasıl bileceğiz?" dediler ki;

"Eğer onu örterse anlarız ki evlenmek için almıştır, örtmezse cariye olarak almış demektir." Devenin üzerindeki örtülü hevdece bindi ve onu evlenmek için ayırdığını anladılar. Diğer rivayette;

"Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem onun üstünü örttü. Terkisine bindirdi şalını Safiye'nin yüzüne ve beline sardı."[16] Şeklinde geçer. Sonra Elbani, bu rivayete dipnot olarak der ki;

"Bu şekilde örtünme, cariyeler dışında yalnız hürlere mahsustur. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in ve halifelerinin zamanında müminlerin adeti böyle idi, hürler örtünür, cariyeler açılırdı."[17] Onun için bağışlanma dileriz. Zira mümin kadınların ve cariyelerin yüzlerini değil sadece başlarını örtmelerinin gerektiğini kendisi söylüyor.

عن السُّدِّيِّ : تُغطيِّ إحدَى عينيها وجبهتَها والشقَّ الآخرَ إلا العينَ

Es-Süddî de ayetin tefsirinde "Kadın alnını ve yüzünü yalnız bir gözü açık

---

[15] Taberi(10/331) Er-Reddul Mufhem(s.51-52)
[16] İbni Sad (8/87)
[17] Cilbabul Mer'e (s.95)

kalacak şekilde örter" demiştir."[18]

Ahzab 53. (Hicab) Ayeti

... قال تعالى: {وَإِذَا سَأَلْتُمُوهُنَّ مَتَاعاً فَاسْأَلُوهُنَّ مِن وَرَاء حِجَابٍ ذَلِكُمْ أَطْهَرُ لِقُلُوبِكُمْ وَقُلُوبِهِنَّ وَمَا كَانَ لَكُمْ أَن تُؤْذُوا رَسُولَ اللَّهِ وَلَا أَن تَنكِحُوا أَزْوَاجَهُ مِن بَعْدِهِ أَبَداً إِنَّ ذَلِكُمْ كَانَ عِندَ اللَّهِ عَظِيماً} (الأحزاب: 53).

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: "**Peygamberin eşlerinden bir şey istediğiniz zaman, örtü arkasından isteyin; bu hem sizin kalpleriniz ve hem de onların kalpleri için daha temizdir. Sizin, Allah'ın Rasûlüne eziyet etmeniz ve ondan sonra da onun eşlerini nikâhlamanız asla olmaz. Bu, Allah katında çok büyük bir iştir.**" (Ahzab 53)

Bu ayet hakkında iki şüphe ortaya atılmıştır; birisi peygamber hanımlarına has olduğu, diğeri de bu emrin sadece evde perde arkasına geçmek olup yüzün örtülmesini gerektirmediğidir. Bunların cevabı şöyle verilebilir:

Yüzü açmanın caiz olduğunu iddia edenlere göre; bu ayette sadece evlerde perde arkasına geçmek zikredilmiştir. Bu düşüncede olanlara sorarız;

Bu ayette sadece evlerde perde arkasına geçmek emrediliyorsa ve Ahzab 59. Ayeti de yüzü örtmeyi gerektiriyorsa, peygamber hanımlarının yüzünü örtmesi vacip oluşu nerede kalıyor? Yüzü açmayı caiz sayanlara göre, peygamber hanımlarının yüzünün örtülmesini vacip kılan, hicab ayetinden (Ahzab 53) başka delil yoktur. Rivayetlerde de peygamber hanımlarına yüzlerini örtmelerini emir gelmemiştir. Yüzü açmayı caiz sayanlara göre hicab ayeti de evlerdekiler içindir! O halde onların elinde, peygamber hanımlarının ev dışında yüzlerini örtmelerini vacip kılan bir delilleri kalmaz. Bunu ise hiçbir alim söylememiştir!

Hicab ayetinin evlerdekilere, cilbab ayetinin ise ev dışına çıkanlara tahsis edilmesinde ise bir problem yoktur. Zira cilbab ayeti, yüzün örtülmesini emretmektedir. İşte o zaman, tıpkı diğer kadınlar hakkında olduğu gibi, peygamber hanımlarına da yüzü örtmenin vacip olduğuna delil olur.

Hiçbir müfessir, Ahzab 53. Ayetinin evlere has olduğunu söylememiştir. Bilakis onların sözleri, hem ev içini hem de ev dışını kapsamaktadır.

Ayetin peygamber hanımlarına has olması şüphesine gelince, her ne kadar nüzul sebebi peygamber hanımlarına has ise de, hüküm umumidir. Tefsirde kaide; sebebin hususiliğine değil, lafzın umumiliğine itibar edilmesidir.

Nitekim ayetin devamında hicabın illeti, kalplerin temizliği için bunun uygun olmasına bağlanmıştır. Bu illet umumi olduğundan hükmü de bütün kadınlar hakkında geneldir. Yine kalplerin temiz kalması ev içinde de, ev dışında da talep edilen bir şeydir. Dolayısıyla perde arkasına geçme sadece evlerle sınırlanamaz. Ev

[18] Ebus Suud İrşadu Akli Selim (5/352) Ebu Hayyan Bahru'l-Muhit (9/184) Zemahşeri el-Keşşaf (5/350) Alusi Ruhu'l-Meani (16/223) el-Ferra Meaniyu'l-Kuran (4/41) Sabuni er-Revai (s.487) Mesaid Bin Kasım Ahkamu'l-Avret (48)

içinde perde veya duvar gerisine geçmek, ev dışında ise bu ancak tüm vücudun örtülmesiyle mümkün olmasından dolayı, cilbab ile yüz ve eller de dahil tüm vücudu örtmektir.

Ayetin akışı da hükmün umumi olmasına delalet etmektedir. Zira ayetin başında;

{لَا تَدْخُلُوا بُيُوتَ النَّبِيِّ إِلَّا أَن يُؤْذَنَ لَكُمْ}

“**Peygamberin evine izin verilmeden girmeyin**” buyrulmuştur. Bunun anlamı; peygamberden başkasının evine izin verilmeden girebilirsiniz demek değildir! Dolayısıyla hicab emri de sadece peygamber hanımlarına has değildir.

Müminlerinin annelerinin kalpleri, dünyada kadınların kalpleri en temiz olanları ve müminler katında en kıymetlileridir. Bununla beraber her iki tarafın kalp temizliği için hicab ile emrolunmuşlardır. Diğer kadınlar bu emre daha önceliklidirler.

Onlar müminlerin anneleridirler ve nikâhları ümmete haramdır. Şayet hicab emri sadece onlara has olsaydı, bunun ne anlamı kalırdı? Bu yüzden, hicab emri kıyamet gününe kadar bütün kadınları kapsamaktadır.

Hicab emrinin peygamber hanımlarına özel olmayıp, bütün kadınlara genel oluşunun bir diğer delili de Ahzab 55. Ayetindeki şu ifadedir:

{لَّا جُنَاحَ عَلَيْهِنَّ فِي آبَائِهِنَّ وَلَا أَبْنَائِهِنَّ وَلَا إِخْوَانِهِنَّ وَلَا أَبْنَاء إِخْوَانِهِنَّ وَلَا أَبْنَاء أَخَوَاتِهِنَّ وَلَا نِسَائِهِنَّ وَلَا مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ وَاتَّقِينَ اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيداً} (الأحزاب: 55)

“**Peygamberin kadınlarına, babalarının, oğullarının, kardeşlerinin, kardeşleri oğullarının, kız kardeşleri oğullarının, kadınlarının ve cariyelerinin yanında (örtüyü terk etmelerinde) bir günâh yoktur. Ey kadınlar! Allah'tan sakının; şüphesiz Allah, her şeye şâhiddir.**” (Ahzab 55)

Allah kadınlara bu akrabalar arasında konuşurken perde arkasına geçmelerini emretmemiştir. Nitekim bunlar Nur suresi 31. Ayetinde istisna edilmiştir. Bu da Ahzab 53. Ayetindeki hicab emrinin genel olduğuna delalet eder.

Ayrıca sahabe hanımların perde arkasına geçtikleri şeklinde fiilleri de rivayet edilmiştir.

Aişe r.a’dan;

عائشة رضي الله عنها قالت: "خرجت سودة بعدما ضُرب الحجاب لحاجتها وكانت امرأة جسيمة لا تخفى على من يعرفها.. الحديث، وفيه أن عمر رضي الله عنه عرفها لجسمها"

"Sevde radıyallahu anha örtünme emri nazil olduktan sonra bir ihtiyaç için dışarı çıktı. Sevde cüsse bakımından irice bir kadındı. Onu tanıyanlar hemen farkına varırlardı…" hadisi böylece zikrettikten sonra Ömer radıyallahu anh'ın onu ancak cüssesinden dolayı tanıdığından bahseder. Sonra Elbani, "Örtünme emrinden sonra" ibaresi ile ilgili olarak der ki;

"Yani peygamber hanımlarının bizzat perde arkasına geçmeleri emri kastedilmiştir. O da "**Onlardan bir şey istediğinizde perde arkasından isteyin.**."(Ahzab 53) ayetidir. Bu ayet, Buhari ve diğerlerinin rivayet ettiği gibi, Ömer radıyallahu anh'ın sözüne uygun olarak nazil olmuştur; Enes radıyallahu anh'den;

قال عمر رضي الله عنه: قلت: يا رسول الله! يدخل عليك البر والفاجر، فلو أمرت أمهات المؤمنين بالحجاب، فأنزل الله آية الحجاب"

"Ömer radıyallahu anh şöyle dedi; "Rasulullah'a; Ey Allah'ın Rasulü, senin yanına iyi ve kötü kimseler de giriyor. Müminlerin annelerine perde arkasına gizlenmelerini emretsen" dedim. Bunun üzerine hicab ayeti nazil oldu."[19]

Geçen hadis, Ömer radıyallahu anh'ın Sevde radıyallahu anha'yı cüssesinden dolayı tanıdığını gösterir. Yani onun yüzü örtülü idi. Nitekim Aişe radıyallahu anha, onun cüssesi sayesinde tanındığını zikretmiştir. Bu yüzden Ömer radıyallahu anh, onun şahıs olarak tanınmamasını, evinden dışarı çıkmamasını arzu etmiş, lakin hikmet sahibi olan şeriat koyucu bu defa ona muvafakat etmemiş, onları zora koşmamıştır…"[20]

أم سلمة رضي الله عنها قالت: "لما انقضت عدتي من أبي سلمة أتاني رسول الله صلى الله عليه وسلم فكلمني بيني وبينه حجاب..."

"Ümmü Seleme radıyallahu anha dedi ki; "Ebu Seleme'den olan iddetim bittiğinde Rasulullah Sallallahu aleyhi ve sellem bana geldi ve benimle perde arkasından konuştu.."[21]

Elbani diyor ki; "Bu rivayetten anlaşılan o ki, örtünme emri elbiseyle örtünme değil ancak perde veya duvar arkasına geçerek bizzat gizlenmeleridir. Bu, Allah Teâlâ'nın; "**Onlardan bir şey istediğinizde perde arkasından isteyin**" şeklindeki emrine uygundur…"

Ahzab 33. Ayeti

{ وَقَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ الْأُولَى وَأَقِمْنَ الصَّلَاةَ وَآتِينَ الزَّكَاةَ وَأَطِعْنَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيراً }

---

[19] Buhari (8/428)
[20] Cilbabul Mer'e (s.105-106)
[21] İbni Sa'd (8/90)

(سورة الأحزاب: آية 33)

“**Evlerinizde kalın ve ilk câhiliye kadınları gibi açılıp saçılmayın. Namazı dosdoğru kılın; zekâtı verin; Allah'a ve Rasûlüne itaat edin. Ey Peygamberin ev halkı! Allah, sizden günâh kirini gidermek ve sizi tertemiz kılmak istiyor.**” (Ahzab 33)

Ebu Hayyan Bahru’l-Muhit’te (7/240) şöyle diyor: “Cahiliyede hür kadınlar da, cariyeler de bir elbise ve başörtüsü ile ama yüzleri açık olarak çıkarlardı.” Yine şöyle demiştir: “Cahiliyede kadınlardan yüzünü açan da olurdu. Mukatil, ayette geçen “teberrüc” (açılıp saçılma) kelimesini: başörtüsüyle yüzü bağlamadan örtmek şeklinde açıklamıştır.

İbn Hacer’in Fethu’l-Bari’deki nakline göre el-Ferra da şöyle demiştir: “Cahiliyede kadınlar başörtülerini arkalarına salarlar, yüzlerini açık bırakırlardı. Bunun üzerine yüzlerini örtmekle emrolundular”

Nur Suresi 31. Ayet

قال تعالى: {وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ وَلاَ يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلاَّ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَى جُيُوبِهِنَّ ولاَ يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلاَّ لِبُعُولَتِهِنَّ أَوْ آبَائِهِنَّ أَوْ آبَاءِ بُعُولَتِهِنَّ أَوْ أَبْنَائِهِنَّ أَوْ أَبْنَاءِ بُعُولَتِهِنَّ أَوْ إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنِي إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنِي أَخَوَاتِهِنَّ أَوْ نِسَائِهِنَّ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ أَوِ التَّابِعِينَ غَيْرِ أُولِي الإِرْبَةِ مِنَ الرِّجَالِ أَوِ الطِّفْلِ الَّذِينَ لَمْ يَظْهَرُوا عَلَى عَوْرَاتِ النِّسَاءِ وَلاَ يَضْرِبْنَ بِأَرْجُلِهِنَّ لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِينَ مِنْ زِينَتِهِنَّ وَتُوبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا أَيُّهَا الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ} سورة النور (31)

“**Mü'min kadınlara da söyle: Onlar da gözlerini haramdan sakınsınlar ve İffetlerini korusunlar. Görünenler dışında ziynetlerini göstermesinler. Başörtülerini yakalarının üzerine indirsinler ve kocalarından, babalarından, kocalarının babalarından, oğullarından, kocalarının oğullarından, kardeşlerinden, kardeşlerinin oğullarından, kızkardeşlerinin oğullarından, mü'min kadınlarından, elleri altındaki cariyelerinden, kadına ihtiyacı olmayan iktidarsız erkeklerden, tabileri olan hizmetçilerden ve kadınların avret yerlerini henüz bilmeyen çocuklardan başkasına ziynetlerini gösterme sinler. Ziynetlerinden gizledikleri şeylerin görünmesi için ayaklarını yere vurmasınlar. Ey müminleri Hep birden Allah'a tövbe edin de kurtuluşa ere siniz.**” (Nur 31)

Bu ayette iki yerde yüzün örtülmesi emredilmektedir:

Birincisi: “**Kendiliğinden görünenler dışında ziynetlerini gösterme sinler.**” kavlidir.

عَنْ عَبْدِ اللهِ قَالَ : الزِّينَةُ زِينَتَانِ : زِينَةٌ ظَاهِرَةٌ وَزِينَةٌ بَاطِنَةٌ لاَ يَرَاهَا إِلاَّ الزَّوْجُ , وَأَمَّا الزِّينَةُ الظَّاهِرَةُ فَالثِّيَابُ , وَأَمَّا الزِّينَةُ الْبَاطِنَةُ فَالْكُحْلُ وَالسِّوَارُ وَالْخَاتَمُ

İbni Mes'ud radıyallahu anh; Ayetteki "**kendiliğinden görünen kısım müstesna ziynetlerini açmasınlar**" ibaresi hakkında der ki;

"Ziynet iki türlüdür; görünen ziynet ve sadece kocasının görebileceği gizli ziynet. Görünen ziynet; Arap kadınlarının giymeyi adet edindikleri elbiseleri üzerine giydikleri örtüler ile elbiselerdir. Gizli ziynet ise kocasından başkasına göstermesi caiz olmayan; sürme, yüzük, bilezik gibi şeylerdir."[22]

قال ابن مسعود: هي الثياب بدليل قوله تعالى: "خذوا زينتكم عند كل مسجد"(الأعراف-31) ، وأراد بها الثياب

İbni Mesud radıyallahu anh, "Ziynetlerinden görünen kısım müstesna" kavlindeki ziynet elbisedir. Nitekim "**Mescide her çıkışınızda ziynetinizi alın**" (Araf 31) ayetinde de elbise kastedilmektedir." Demiştir.[23]

İbni Hallikan'ın rivayetine göre; İsa Bin Ömer, Ebu Amr Bin A'la'ya; şöyle bir beyit okumuştur;

"O kadınlar tesettür için yüzlerini örtüp gizlerlerdi,

Bugün ise bakanlara kendi yüzlerini gösterip açığa vururlar."[24]

İşte bu, ayette geçen "la yübdiyne" kelimesinin izahıdır. Yani ayette yüzü açmak yasaklanıyor. Bu beyit, sahabe hanımların yüzü örtmeyi tesettür emri dâhilinde gördüklerinin de delilidir.

Yüzün açılmasını caiz sayanlar, İbn Abbas radıyallahu anhuma'dan bu ayetin tefsiri hakkında rivayet edilen eseri delil getirmişlerdir. Buna birkaç açıdan cevap verilebilir:

Birincisi: İbn Mesud radıyallahu anh, yukarıda geçtiği gibi görünen kısmın elbise olduğunu söylemiştir. Bu sahihtir. Bunu Taberi; İbnu'l-Musenna – Muhammed b. Cafer – Şu'be – Ebu İshak – Ebu'l-Ahvas – İbn Mesud ra. isnadıyla rivayet etmiştir. Bu isnad sahihtir. Şeyh Elbani de bu isnadın sahih olduğunu belirtmiştir. (el-Hicab s.41)

Ayet hakkındaki bu tefsir aynı zamanda Hasen el-Basri, İbn Sirin, Ebu'l-Cevza,

---

[22] İbni Ebi Şeybe (4/284) Tefsiru Abdirrezzak (4/495) İbn Ebi'd-Dunya el-İyal (404) Tahavi Şerhu Maani'l-Asar (4/332) İbni Kesir (2/283) Beydavi (2/138) Taberi (19/155) Taberani (9/228) Kurtubi (12/229) İbnu'l-Arabi (3/1356) İbni Cevzi Zadu'l-Mesir (6/31) İbnu Katan Kitabu'n-Nazar (s136) Durru'l-Mensur (7/285) İbni Habib Gaye ve Nihaye (s.215) Şankıti Advau'l-Beyan (5/513)

[23] Taberi (19/156) bir önceki dipnota bakınız.

[24] İbni Kesir el-Bidaye (10/179)

İbrahim en-Nehai ve başkalarından da rivayet edilmiştir.[25]

İkincisi: İbn Abbas radıyallahu anhuma'dan bu ayetin tefsiri hakkında (görünen kısmın eller ve yüz olduğuna dair) gelen bütün rivayetlerde zayıflık vardır. İsnadında geçen zayıf ravilerin durumu şu şekildedir:

a)- Müslim b. Keysan el-Mellai zayıftır. El-Fellas onun metruk olduğunu söylemiştir. Ahmed: Hadisi yazılmaz dedi. İbn Main: güvenilir değildir dedi. İbn Hacer, Ebu Zür'a, Tirmizi, İbnu'l-Medini, Buhari, Ebu Davud, Darekutni ve başkaları onun zayıf bir ravi olduğunu belirtmişlerdir. (Bkz.: Mizzi Tehzibu'l-Kemal (7/633) Mizanu'l-İtidal (4/106)

b)- Muhammed b. Humeyd er-Razi; İmam Taberi'nin şeyhi olup zayıftır.

c)- Nehşel; çok zayıf bir ravidir.

d)- Dahhak b. Muzahim; İbn Abbas ra.'dan işitmemiştir.

e)- İbn Ebi Talha; İbn Abbas ra.'dan işitmemiştir.

f)- İbn Curayc; İbn Abbas ra.'dan işitmemiştir.

g)- İbn Ebi Hatim'in Tefsir'inde (8/2574) gelen rivayete gelince; el-A'meş'in Said'den rivayeti ile gelmiştir. El-A'meş ise Said'den dört hadisten başka bir şey almamıştır. Bunu Cerh ve Ta'dil imamı İbnu'l-Medini söylemiştir. Nitekim el-A'lâî Camiu't-Tahsil'de (s.189) şöyle der: "İbnu'l-Medini dedi ki: el-A'meş, Said b. Cubeyr'den sadece dört hadis işitmiştir…" bu dört hadisi zikretmiş ve bu tefsir bunlar arasında yoktur. Bu ifadeler, Ebu Zür'a'nın et-Tahsil'de (s.136) bizzat zikrettikleridir." Bu rivayet Ebu Abdillah Müslim b. Keysan el-Mellai el-A'ver'in rivayeti olarak meşhurdur. Ayrıca Süleyman el-A'meş tedlis yapar. İşte bu rivayet de Müslim b. Keysan'dan yaptığı bir rivayet olup tedlis için onun adını zikretmemiş ve tedlis sigası olan an'ane ile rivayet etmiştir. A'meş'in Said'den dört hadisten başka bir şey işitmediği sabit olduğuna göre ve ilim ehlince bu tefsir Müslim b. Keysan'ın Said'den rivayeti olarak bilindiğinden dolayı, el-A'meş'in tedlis yaparak Muslim b. Keysan'ı isnaddan düşürdüğü anlaşılmıştır. Müslim b. Keysan ise yukarıda geçtiği gibi çok zayıf bir ravidir.

h)- Beyhaki'nin rivayetine gelince, iki ravisinin zayıflığı söz konusudur. Ravilerinden Ahmed b. Abdilcebbar el-Utaridi hakkında Zehebi; onu birden çok kimse zayıf saydı demiştir. Bkz.: Mizan (1/112) Takribu't-Tehzib (1/19) diğer bir ravisi Abdullah b. Hurmuz el-Mekki hakkında İbn Main "zayıf" demiştir. Ebu Hatim: kuvvetli değildir der. İbnu'l-Medini ve Nesai de zayıf olduğunu söylemişlerdir. Hafız ibn Hacer de et-Takrib'de zayıf demiştir. (1/450) Mizanu'l-İtidal (2/503)

Üçüncüsü: Her ne kadar tabiinden bazılarından görünen kısmın eller ve yüz olduğu diğer kısmından ise elbise olduğuna dair sahih rivayetler gelmiş ise de sahabe tefsiri önceliklidir. İbn Mesud radıyallahu anh'den, görünen kısmın elbise olduğunu söylediği sabit olmuştur.

Dördüncüsü: İbn Abbas radıyallahu anhuma'dan gelen rivayetin sahih olduğunu varsaysak dahi, buradan ellerin ve yüzün açılmasının caiz olduğuna delil çıkmaz. Çünkü;

---

[25] Bkz. İbn Kesir Tefsiru Kur'ani'l-Azim (3/378)

a)- Görünen ziynet eller ve yüz değildir. Arap dilinde ziynet; kadının yaratılışından olanın haricinde süslendiği takılar ve giysilerdir. Kadının bedeninin bir parçası olarak tefsir edilmesi zahire aykırıdır. Bunu gerektiren bir delil olmadıkça bun yoruma müracaat caiz değildir. Ziynetin şer'î manasına gelince, Kur'anda çok defa tekrar edildiği üzere, bundan kastedilen süslenilen şeyden hariç olan süstür. Nitekim yukarıda naklettiğim gibi, İbn Mesud radıyallahu anh ayette geçen ziynet; elbisedir demiş ve Ebu İshak buna Araf suresi 31. Ayetini delil getirmiştir. Malum olduğu üzere Kur'an'ın Kur'an ile tefsiri en üstünüdür.

b)- Ayette istisna edilen "görünen ziynet" ile kastedilen sahih mana; onun kasıt dışı görünmesidir. Ziynet iki türlüdür: gizlemeye imkan olan ki, ister eller, ister yüz olsun, ya da yüzük, bilezik ve sürme gibi şeyler olsun, kadınlar bu türünü gizlemekle emrolunmuşlardır. Kadın bunları insanlara gösterirse bundan sorumlu olur. İkinci türü ise gizlemesi mümkün olmayan ya da mümkün ise de kasıtsız olarak, bilinç dışı, yahut bir zaruret sebebiyle açılanıdır. Kadın bundan dolayı sorumlu olmaz. İşte bu kadının kastı olmadan rüzgarın açtığı elbisesi, nikah talep edene açmasına izin verilen veya tedavi zarureti sebebiyle açtığı ziynetidir. Nitekim Nebi sallallahu aleyhi ve sellem zamanında kadınlar yabancı erkeklere yüzlerini açmazlardı.

c)- İbn Mesud ra.'den gelen "Ziynet iki türlüdür…" şeklindeki rivayette olduğu gibi, ayette kastedilen gizli ziynet, kadının sadece kocasına gösterebileceğidir. Bunun delili, ayetin başı ile sonu arasındaki ilişkidir. "**Ziynetlerinden gizledikleri şeylerin görünmesi için ayaklarını yere vurmasınlar.**" Buyruluyor. Burada zikredilen ziynet, ayetin baş tarafında gösterilmesi yasaklanan ziynettir. Lakin geriye varlığını bildiren sesi kalmıştır. Alimler burada kastedilenin ayak takısı olan halhallar olduğu hususunda ittifak etmişlerdir. Bu da, ayetin baş tarafında örtülmesi emredilen gizli ziynettendir.

d)- İbn Abbas radıyallahu anhuma'dan gelen sahih rivayet, ellerin ve yüzün gösterilmesinin yasaklandığını ifade etmektedir:

عن بن عباس: {وَلاَ يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ}،قال: الكف ورقعة الوجه

İbn Ebi Şeybe Musannef'inde (4/283) ve İbn Ebi Hatim Tefsir'inde (8/2574) Ziyad b. Er-Rabi – Salih b. Ed-Dehhan – Cabir b. Yezid – İbn Abbas ra. isnadıyla rivayet ediyorlar:

"İbn Abbas; "**ziynetlerini göstermesinler**" kavli hakkında: el ve yüzü (göstermesinler) demektir" dedi. Bunun ravileri güvenilir olup isnadı sahihtir. Bu durumda İbn Abbas radıyallahu anhuma'dan gelen, ellerin ve yüzün istisna edilen kısım olduğuna dair tefsirin kendisinden sahih olarak geldiği varsayılırsa bunu, hicab emrinin nüzulünden önceki görüşü olması muhtemeldir. Hicab emri gelince de Ahzab suresinden ayetlerin tefsirinde olduğu gibi, bütün vücudun örtülmesi gerektiğini belirtmiştir. Nitekim İbn Teymiyye (Fetava 22/109) gibi bir çok muhakkik buna dikkat çekmişlerdir.

e)- Beydavi rahimehullah şöyle demiştir: "Eller ve yüzün istisna edilmesi, namaz içinde avret olmadığındandır. Yoksa bakma bakımından hür kadının tüm vücudu avrettir. Kocası ile mahremlerinden başkası, tedavi ve şahitlik gibi zaruretler dışında onun hiçbir yerine bakamaz." (Envaru't-Tenzil 2/121)

f)- İbn Abbas radıyallahu anhuma'dan gelen rivayet kadının yabancılara değil, mahremlerine ellerini ve yüzünü açabileceğine delalet etmektedir:

İbn Cerir et-Taberi (17/259); Ali – Abdullah – Muaviye – Ali b. Ebi Talha – İbn Abbas ra. isnadıyla rivayet ediyor:

عن ابن عباس قوله: {وَلاَ يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلاَّ مَا ظَهَرَ مِنْهَا}، قال: والزينة الظاهرة: الوجه، وكحل العين، وخضاب الكف، والخاتم. فهذه تظهر في بيتها، لمن دخل من الناس عليها"

İbn Abbas dedi ki: "Ayette geçen görünen ziynet; yüz, göz sürmesi, eldeki kına ve yüzüktür. Bunları evinde gelen insanlara gösterir."

Bunu ayrıca İbn Ebi Hatim (8/2576) İbn Abdilberr et-Temhid (16/230) Beyhaki (7/94) Taberi (9/307); Muaviye b. Ebi Salih – Ali b. Ebi Talha – İbn Abbas ra. yoluyla, şu lafızla rivayet ettiler:

عن ابن عباس: {وَلاَ يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ}،قال:" لا تبدي خلخالها ومعضدها ونحرها وشعرها إلا لزوجها"

"İbn Abbas ra. "zinetlerini göstermesinler" ayeti hakkında; kadın halhalını, kolluğunu, boğazını ve saçlarını kocasından başkasına gösteremez" dedi." Bu İbn Ebi Hatim'in lafzıdır. Beyhaki'nin lafzı şöyle:

والزينة التي تبديها لهؤلاء الناس قرطاها وقلادتها وسوارها, فأما خلخالها وخصرها وجيدها وشعرها, فإنها لا تبدي ذلك إلا لزوجها"

"Bu insanlara gösterebileceği ziynetleri küpeleri, gerdanlığı, bilezikleridir. Halhalı, beli, boynu ve saçlarını ise sadece kocasına gösterebilir." İsnadı hasendir. Bu isnad hakkında daha önce bahsetmiştim.

Şimdi İbn Abbas ra.'nın bahsettiği bu insanlar kimlerdir? Yabancı erkekler olamaz, zira onların kadınların yanına girmesi yasaklanmıştır. Nitekim Nebi sallallahu aleyhi ve sellem; "Sizleri kadınların yanına girmekten sakındırırım" buyurmuştur. Yine hicab ayetinde "Onlardan bir şey isteyeceğiniz zaman perde arkasından isteyin" buyrulmuştur. Şu halde İbn Abbas'ın kastettiği kimseler, kadının yanına girebilen kocası dışındaki mahremleridir.

<u>İkincisi</u>: Ayette yüzün örtülmesinin emredildiği ikinci yer: "**Başörtülerini yakalarının üzerine indirsinler**" kavlidir.

عن أحمد بن شبيب: حدثنا أبي، عن يونس، قال ابن شهاب: عن عروة، عن عائشة، رضي الله عنها، قالت: "يرحم الله نساء المهاجرات الأول، لما أنزل الله: {وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَى جُيُوبِهِنَّ} شققن مروطهن فاختمرن بها"

Buhari rahimehullah Sahih'inde; "Başörtülerini yakalarının üzerine indrsinler" babında Ahmed b. Şebib – babası – Yunus – İbn Şihab – Urve – Aişe radıyallahu anha isnadıyla rivayet ediyor: Aişe radıyallahu anha dedi ki:

"Allah ilk muhacir kadınlarına rahmet etsin, Allah; "Başörtülerini yakaları üzerine indirsinler" ayetini indirince elbiselerinde parça koparıp onunla yüzlerini örttüler."

Şüphe: Allah bu ayette yüzün örtülmesini emretmedi. İbn Kesir ve Kurtubi bu ayette göğüs ve boğazın örtülmesi kastedilmiştir dediler.

Cevap: İbn Hacer Fethu'l-Bari'de (8/489) bu hadisin şerhinde şöyle demiştir: "Fahtemerne; yüzlerini örttüler demektir. Bunun şekli; hımar (denilen örtünün başa konulup sağ tarafının sol omuza atılarak yüzün kapanmasıdır. El-Ferrâ dedi ki: Cahiliyyede kadın başörtüsünü başının arkasına sarkıtır, önü açık kalırdı. Böylece yüzünü de örmesi emrolundu. Kadının hımarı; erkeklerin sarığı gibi başörtüsüdür."

Ayette geçen humur (başörtüleri) Hımar kelimesinin çoğuludur. Hamr'dan alınmıştır. Bu da örtmek demektir. Şaraba hamr denilmesi, aklı örtmesinden dolayıdır.

İbn Teymiyye şöyle der: "el-Humur; başı, yüzü ve boynu örten örtülerdir. Celabib (cilbablar); baş üzerinden sarkıtılan elbisedir. Onu giyenin vücudundan gözleri dışında hiçbir yeri görünmez." (el-Fetava (22/147)

Buhari Şarihi el-Aynî; "fehtemerne biha; yani elbiselerinden kopardıkları parça ile yüzlerini örttüler demektir" dedi. (Umdetu'l-Kari (10/92)

İbn Hacer; "Hımar; kadının yüzünü örttüğü örtüdür" dedi. (Fethu'l-Bari (10/48)

Hafız İbni Hacer şairin şu şiirini delil getiriyor;

قل للمليحة في الخمار المذهب   أفســـدت نسك أخي التقي المذهب

نور الخمار ونور خدك تحتـــه   عجبًا لـــوجهك كيف لم يتلهــــــب

"Süslü örtü (hımar) içindeki güzele de ki

Takva sahibinin züht hayatını bozdun

Örtünün (hımarının) ve altındaki yanağının ışığı

Yüzünün güzelliğine nasıl kışkırtmaz?

Ayette geçen hımarın (başörtüsünün) yüzü de örten bir örtü olduğu sabit olunca, adı geçen müfessirlerin sözünde de bir çelişki yoktur. Zira göğsün ve boynun örtülmesi, yüzün örtülmesinin gerektirdiği bir manadır.

عن عائشة : أن امرأة دخلت عليها وعليها خمار رقيق يشف جبينها ، فأخذته عائشة فشقته ثم قالت : ألا تعلمين ما أنزل الله في سورة النور ، فدعت لها بخمار فكستها اياه

Aişe radıyallahu anha'nın yanına üzerinde yüzü gösteren incelikte başörtüsü bulunan bir kadın girince, Aişe radıyallahu anh o örtüyü alıp yırttı ve şöyle dedi:

"Allah'ın Nur suresinde ne indirdiğini bilmiyor musun?." Bunun üzerine ona kendi hımarını (başörtüsünü) giydirdi."[26]

İfk hadisesi olduğu sırada, Safvan Bin Muattal radıyallahu anh onu görmüş, Aişe radıyallahu anha demiştir ki;

"فاستيقظت باسترجاعه حين عرفني، فخمّرت وجهي بجلبابي"

"Safvan'ın istirca'ı (inna lillah ve inna ileyhi raciun demesi) üzerine uyandım, hemen yüzümü cilbabımla örttüm."[27]

Pek çok hadiste Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem, evlenmek isteyen erkeklere, evlenmek istediği kadına bakmalarını emretmiştir.[28] Bu rivayetlerden birini Mugire Bin Şube şöyle nakleder;

أتيت النبي صلى الله عليه وسلم فذكرت له امرأة أخطبها. قال: "اذهب فانظر إليها؛ فإنه أجدر أن يؤدم بينكما". قال: فأتيت امرأة من الأنصار فخطبتها إلى أبويها وأخبرتهما بقول النبي صلى الله عليه وسلم. فكأنهما كرها ذلك. قال: فسمعتْ ذلك المرأة وهي في خدرها فقالت: إن كان رسول الله صلى الله عليه وسلم أمرك أن تنظر فانظر، وإلا فأنشدك. كأنها أعظمت ذلك. قال: فنظرت إليها، فتزوجتها"

"Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e geldim ve ona evlenmek istediğim bir kadından bahsettim. Bana;

"**Git ona bak. Bu, onunla muhabbet ve ünsiyetinizin devamı için daha uygundur**" dedi. Ben de Ensardan bir kadının yanına geldim, onu ebeveyninden istedim ve Resulullah aleyhissalatu vesselam'ın sözünü onlara haber verdim. Onlar sanki bundan hoşlanmadılar. Hıdr denen hususi hücresinde bulunan kız bunu işitmişti:

---

[26] Dürru'l-Mensur (7/287) Said b. Mansur ve İbn Merduye'den. Diğerlerinin rivayetlerinde bu gelen kadının Hafsa radıyallahu anha olduğu tasrih edilmiştir: Beyhaki (2/235) Muvatta (1625) İbn Sad (8/71, 72) İbn Abdilberr el-İstizkar (1690) Şerhu's-Sunne (6/24) Elbani Cilbabu'l-Mer'e (s.126)
[27] Buhari (4750)
[28] Bkz.: Elbani Sahiha(1/149-159)

"Resulullah aleyhissalatu vesselam, sana bakmanı emretmişse, bak! Aksi takdirde Allah aşkına bana bakma!" dedi. Sanki kız da bu bakma işini büyütmüştü.

Muğire sözüne devamla dedi ki: "Ben kıza baktım ve onunla evlendim."[29]

Bu hadis, kadınların yabancı erkeklere karşı örtündüklerini, bir erkeğin ancak nikâh kastı ile bakabileceğini göstermektedir. Şayet kadınlar yüzlerini açıyor olsaydılar, nikâhlamak isteyenin kızın babasından onu görmek için izin istemesine gerek olmazdı. Yine yüzleri açık olsaydı, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem evlenmek isteyen erkeklere, onlara bakmalarını emretmezdi.

Nikah Talebinde Bakma Sınırı:

Hafız İbn Hacer fethu'l-Bari'de (9/182) "Çoğunluk, evlenecek kimsenin talip olduğu kadına bakmasında sakınca yok dediler. Yüzü ve ellerinden başka bir yerine bakamayacağını söylemişlerdir."

Şeyh Ahmed Şakir Tahkiku'l-Musned'de (14/236) şöyle der: "Bu hadis erkeğin, evlenmek istediği kadına, asrımızdaki Avrupalılara ve şehvetlerine köle olmuş dinsiz kafir ve facirlerin oyuncak edip delil getirdikleri gibi bakabileceği anlamına gelmez. Onlar bunun sahih islamî anlamından çıkarmaktadırlar. Bu kafir ve facirler tamamen görebileceğini caiz sayıyorlar. Hatta kadından görmesi caiz olmayan yerleri görmeyi de ekliyorlar. Haram olan halvette bulunuyor, kadınla yalnız kalıyorlar, flört yapıyor, bunda sakınca görmüyorlar. Allah onları çirkinleştirsin. Onların kadınlarını da, buna razı olanları da çirkinleştirsin. Kendilerini dine nispet edenlerin bunu yapması daha büyük çirkinliktir. Allah bizleri affeylesin ve dosdoğru yoluna eriştirsin."

Nur suresi 31. ayetinde kadının ziynetini yabancılara göstermesinin haram olduğu belirtilmiştir. Zira yüz ziynetin ve güzelliğin aslı, fitnenin kaynağı olduğu için onunda yabancılara karşı örtülmesi zaruridir. Kaldı ki sahabe hanımları ihramlı iken de yüzlerini örterdi;

Aişe radıyallahu anha der ki;

كان الركبان يمرون بنا ونحن مع رسول الله، صلى الله عليه وسلم، محرمات، فإذا حاذوا بنا سدلت إحدانا جلبابها من رأسها على وجهها، فإذا جاوزونا كشفناه

"Binekli hacılar biz Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellemin yanında ihramlı iken yanımızdan geçerlerken her birimiz başörtüsünü başından yüzüne indirirdi. Binekliler geçtiğinde yine açardık."[30]

Fatıma Binti Münzir radıyallahu anha derki;

"كنا نخمر وجوهنا ونحن محرمات، ونحن مع أسماء بنت أبي بكر الصديق"

---

[29] İbn Mace (1866) Taberani (20/433) Elbani Sahiha (96)

[30] Ebu Davud (1833) İbni Rüşd Bidaye (2/166) İbni Sa'd (8/71) İbni Mace (2935) İbnu Katan Kitabun Nazar (s149) Ezraki (2/14)

"Esma bt. Ebi Bekr es-Sıddk ile birlikte ihramlı iken yüzümüzü de örtüyorduk. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem bizim bu halimizi yadırgamıyordu."[31]

"Müslüman bir kadın Beni Kaynuka pazarında örtülü bir halde zaruri alışverişini yaparken Yahudilerden biri kadının örtüsü ile alay ederek yüzünü açmaya çalıştı. Kadın yüzünü açmayınca elbisesinin eteğini bir yere tutturdular ve avretini açtılar.

"Yüzünü örtüyor, avretini açıyor" diye alay ettiler. Duruma şahit olan bir Müslüman o Yahudi'yi öldürdü. Yahudiler de toplanıp bu Müslüman'ı öldürdüler. Bu olay üzerine Beni Kaynuka savaşı çıkmıştır."[32]

Yüzü açmak sonradan çıkmış çirkin bir bid'attir ve haramdır. Selef döneminde yüzü açmak vuku bulmamış, Hüseyin radıyallahu anh'ın kızı Sükeyne dışarıda yüzü açık dolaştığı için o günün Müslümanları bu fiilini çirkin bulmuşlardır.[33]

Nur Suresi 60. Ayet

قال تعالى: {وَالْقَوَاعِدُ مِنَ النِّسَاءِ اللاَّتِي لاَ يَرْجُونَ نِكَاحًا فَلَيْسَ عَلَيْهِنَّ جُنَاحٌ أَنْ يَضَعْنَ ثِيَابَهُنَّ غَيْرَ مُتَبَرِّجَاتٍ بِزِينَةٍ وَأَنْ يَسْتَعْفِفْنَ خَيْرٌ لَهُنَّ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ}

"**Nikâhlanma ümidi kalmamış ihtiyar kadınların ziynetlerini açıkça belirtmeyecek şekilde dış örtülerini bırakmalarında bir mahzur yoktur.**"(Nur 60)

Asım el-Ahvel şöyle demiştir;

"كنا ندخل على حفصة بنت سيرين وقد جعلت الحجاب هكذا، وتنقبت به. فنقول لها: رحمك الله! قال الله تعالى (والقواعد من النساء اللاتي لا يرجون نكاحًا فليس عليهن جناح أن يضعن ثيابهن غير متبرجات بزينة) هو الجلباب. قال: فتقول لنا: أي شيء بعد ذلك؟ فنقول : (وأن يستعففن خير لهن) فتقول: هو إثبات الحجاب"

"Biz Hafsa binti Sirin'in yanına vardığımızda örtüsünü hep şu şekilde yaparak yüzünü ve gözünü örterdi. Biz ona dedik ki,

"Ey Allah'ın rahmeti üzerine olasıca kadın! Allah'ın kendisi Kur'an-ı Mübin'inde; "**Nikâhlanma ümidi kalmamış ihtiyar kadınların ziynetlerini açıkça belirtmeyecek şekilde dış örtülerini bırakmalarında bir mahzur yoktur.**"(Nur 60) buyurmuyor mu? Burada geçen cilbablardır" Hafsa ise;

"Onun devamında ne buyruluyor?" dedi."

---

[31] el-Muvatta' (s.224) Yahya el-Leysi rivayeti olan nusha.Malik (740) İbni Rüşd Bidaye (2/166) Ahkamul Avret (60) Tarhut Tesrib (5/46)

[32] İbni İshak (295) İbni Hişam (2/47) Taberi Tarih (2/480) Belazuri Ensab (309) İbni Kesir Bidaye (4/11) İbni Sa'd (8/321) Üsdül Gabe (7/245) Vakıdi (3/67) Süheyli Ravdul Ünf (5/392) İbni Esir Kamil (2/65) Kastalani Mevahibu Ledüniye (1/102) Cevad Ali Tarihu Kablel İslam (6/144) Kettani Teratibul İdariyye (2/4) Mahmud Şakir Siyer (264) el-Buti Fıkhus Siyra (240)

[33] Hamidullah İslam Peygamberi (1860)

"Biz ayetin devamını okuyup; "**Şayet iffetlerini takınırlarsa kendileri için daha hayırlıdır**" buyruluyor" dediğimiz zaman dedi ki;

"İşte hicabın şart olduğunu belirten hüküm budur."[34]

Bu rivayet, yüzü açmanın caiz olduğunu söyleyenleri çürütmektedir. Zira rivayet selefin indinde karara bağlanmış hükmün, kadınların Hafsa Binti Sirin'in yaptığı gibi yabancılara karşı yüzlerini örtmeleri olduğunu göstermektedir. İhtiyar kadınların ziynetlerini açmadan yüzlerini açmaları caizdir. Kadınların yüzlerini açmaları caiz olsaydı, Asım el-Ahvel ve yanındakiler, Hafsa binti Sirin'e, ihtiyar kadınlar hakkındaki bu ayeti delil gösterdiğinde;

"Yüzünü açman caizdir" derlerdi. Bunu çok iyi düşün! Yine bu rivayette cilbab denen dış örtünün yüzü örtmesi gerektiğine de delil vardır.

Şüphelere Cevaplar:

Kadının yüzünü açmasının mubah olduğunu savunanların hiçbir sağlam delili yoktur. En kuvvetli delilleri ihtimal üzerinedir. Yukarıda açıkladığımız kesin deliller karşısında ise ihtimaller asla hüccet olmaz. Elbani rahimehullah'ın Hicab risalesinde ileri sürdüğü bu şüpheler ve cevabı özetle şu şekilde

1- Fadl b. Abbas'ın Rasulullah sav.'e fetva sormaya gelen kadının güzelliğinden bahsetmesi, onun yüzünün açık olduğuna delalet etmez. Kadının yüzünün açık olduğu zikredilmemiştir. Kadının güzellikle vasıflanmış olması sadece yüzünden olmaz. Rivayetin diğer metninde Rasulullah sav. İllet olarak kadının güzelliğini değil, her ikisinin genç olması sebebiyle fitneye düşebileceklerini belirtmiştir. (Ahmed (1/75) Bezzar (2/164) Ziyaul Makdisi el-Muhtare (2/240) bu da kadının yüzünün örtülü olduğunu gösterir. Kadınların yüzlerini örtmelerinin vacip olduğunu gösteren net delillerden sonra ihtimallerle hükme gidilemez.

2- Sehl b. Sad ra.'ın rivayet ettiği, kendisini Rasulullah sav.'e hibe etmek isteyen kadına Rasulullah'ın bakması, hicab emrinden önce vuku bulmuş olabilir. Ayrıca rivayette kadının yüzünün açık olduğu geçmemekte.

3- Subey'a bt. Haris rivayetinde kadının yüzünün açık olduğu geçmiyor. Gözlerinin sürmeli ve ellerinin kınalı olduğu zikrediliyor.

4- Cabir b. Abdillah ra.'dan siyah yanaklı kadın vasfıyla gelen rivayette, Müslimin rivayetinde hata vardır. “Kadınların arasında” diye geçen ifadenin doğrusu: “Kadınların düşüklerinden siyah yanaklı bir kadın” şeklindedir. (Nesai (3/186) Ahmed (3/318) Beyhaki (3/296, 300) Darimi (1/377) Nitekim İbn Ebi Şeybe'nin rivayetinde “Kadınların seçkinlerinden olmayan..” lafzıyla gelmiştir. Bu ifade kadının cariyelerden olduğunu ifade etmektedir. Cariyeler ise yüzlerini örtmezler. Yine evlenme ümiti kalmamış yaşlı bir kadın olabilir. Onlara da yüzlerini örtmek farz değildir. Yahut bu hadisenin hicab emrinden önce vaki olması da muhtemeldir.

5- İbn Abbas ra.'nın bayram namazı ile ilgili rivayetinde kadınların yüzüklerini Bilal Ra.'ın serdiği yaygıya atmalarında onların ellerini görmüş olabileceği de sadece bir ihtimal zikridir. Bu hadiste yüzün açık olduğuna dair bir şey yoktur. Yine ellerinin açık olduğuna dair de bir açıklama yoktur. İbn Abbas'ın o sırada yaşının küçük olduğunun zikredilmesi de diğer bir husustur.

6- Bazıları da kadınlara bakmaktan yasaklayan hadisleri yüzü açmanın caiz olmasına delil getirmek istemişlerdir. Bu bakışlar hakkındaki yasak mutlaktır. Cariyelere ve zımmilerin kadınlarına yahut örtünme emrini terk edenlere bakmayı da

---

[34] Beyhaki (7/93) Elbani Cilbabul Mer'e (s.110)

yasakladığı gibi, bakma yasağı sadece yüzlerine bakmaktan yasaklamak değildir. Onların endamına bakmak da yasaktır.

7- Aişe ra.'dan sabah namazına kadınların çıkması rivayetinde onların tanınmasına karanlığın mani olmasının zikredilmesini, yüzlerinin açık olduğuna delil getirmişlerdir. Rivayette geçen mutelleffiat bimurutihinne ifadesi, yüzlerinin örtülü olduğu anlamına gelmektedir. Karanlıktan tanınmamalarının zikredilmesi ise, erkek mi, kadın mı olduklarının bilinmeyecek şekilde olduğu veya kadınların dahi birbirlerini tanıyamayacakları kadar karanlık olduğu anlamına gelir.

8- Esma bt. Ebi Bekr rivayeti zayıftır. Ravilerinden Halid b. Dureyk, Aişe ra.'dan işitmemiştir. Muhaddisler bunu açıkça ifade etmişlerdir. Diğer ravi Ebu Abdirrahman Said b. Beşir en-Nasri zayıftır. (et-Takrib (1/292) Mizanu'l-İtidal (2/128) Katade müdellis olup tedlis sigası olan an'ane ile rivayet etmiştir. El-Velid b. Muslim de mudellistir ve o da an'ane ile rivayet etmiştir. Beyhaki; isnadı zayıf demiştir. Hatta bu münker bir rivayettir. Zira sahih rivayette Esma bt. Ebi Bekr'in ihramlı iken bile peçeli olduğu yukarıda geçmişti. Sahih olduğu varsayılsa bile hicabdan önce vaki olduğuna yorumlanır.

İçindekiler